

BİBLİYOGRAFYA :

Hasan el-Bennâ, *Müzekkirâtü'd-da've ve'd-dâ'ıye*, Kahire, ts.; a.mlf., *Mecmû'atü resâ'ilü'l-imâmî's-şehîd Hasan el-Bennâ*, İskenderiye 1988; M. Abdullah es-Sem'an, *Hasan el-Bennâ: er-recül ve'l-fikre*, Kahire 1977; Enver el-Cündî, *Hasan el-Bennâ: ed-dâ'ıyetü'l-imâm ve'l-müceddidü's-şehîd*, Beyrut 1978; Yûsuf el-Kardâvî, *et-Terbiyetü'l-İslâmiyye ve medresetü Hasan el-Bennâ*, Kahire 1402/1982; Fathi Osman, "Hasan Al-Banna: Founder of the Muslim Brotherhood", *Arabia*, sy. 31, London 1404/1984, s. 18-19; Câbir Rızk, *ed-Devle ve's-siyâse fi fikri Hasan el-Bennâ*, Mansûre 1405/1985; a.mlf., *el-İmâmü's-şehîd Hasan el-Bennâ bi-aklâmi telâmizetih ve mu'âşirih*, Mansûre 1406/1986; M. Seyyid el-Vekûl, *Kübra'l-harekâti'l-İslâmiyye fi'l-karnî'r-râbi'* 'aşer el-hicrî, Cide 1406/1986; Muhsin Muhammed, *Men ka-tele Hasan el-Bennâ*, Kahire 1407/1987; Salâh Şâdî, *eş-Şehîdân Hasan el-Bennâ ve Seyyid Kütub*, Kahire 1409/1988, s. 1-45; Tefvîk Alwân, *Necmü'd-dü'ât Hasan el-Bennâ*, Mansûre 1413/1992; İbrâhim el-Beyyûmî Gânim, *el-Fikrû's-siyâsi li'l-imâm Hasan el-Bennâ*, Kahire 1412/1992; Abdülmüteâl el-Cebrî, *Li-mâzâ uğıtle'l-imâm eş-şehîd Hasan el-Bennâ*, Kahire, ts.; Muhammed Şibî, *Hasan el-Bennâ: imâm ve kâ'id*, Kahire, ts.; Olivier Carre, "Note sur la politique de Hasan al-Banna et celle de Sayyid Qutb, d'après leurs écrits", *Mélanges de l'université Saint Joseph*, L/1, Beyrut 1984, s. 103-129; a.mlf., "Bennâ, Hasan al-", *The Oxford Encyclopedia of the Modern Islamic World*, New York 1995, I, 195-199; Mir Zuhair Husain, "Hasan al-Banna (1906-1949), Founder of the Ikhwan al-Muslimin", *Islam and the Modern Age*, XVIII/4, New Delhi 1986, s. 271-276; A. Z. Al-Abdin, "The Political Thought of Hasan al-Bannâ", *IS*, XXVIII/3 (1989), s. 219-234; Ahmad S. Moussalli, "Hasan al-Bannâ's Islamist Discourse on Constitutional Rule and Islamic State", *Journal of Islamic Studies*, IV/2, Oxford 1993, s. 161-174; Afaf Lutfi - al-Sayyid Marsot, "Muslim Brotherhood", *ER*, X, 217-219; J. M. B. Jones, "al-Bannâ", *Hasan*, *EI²* (İng.), I, 1018-1019.

İBRÂHİM EL-BEYYÛMÎ GÂNİM

HASAN BEY KÖPRÜSÜ

Yunanistan'ın Yenişehir'inde
XVI. yüzyılda yapılmış köprü.

Kuzey Yunanistan'da bugün adı Larisa olan Yenişehir'de Köstem (Pinios) akarsuyu üstündeki bu köprü şehirde bir cami, medrese ve sıbyan mektebi de yaptıran Hasan Bey (Gazi Hasan Bey) vakıflarındandır. Kimliği hakkında yeterli bilgi bulunmayan Hasan Bey'in Mora beyi olduğu, 909'da (1503-1504) ve 911'de (1505-1506) Anadolu ve Rumeli beylerbeyliği-ne getirildiği, 920'de (1514) Yavuz Sultan Selim'in Çaldıran seferinde şehid olduğu *Sicill-i Osmânî*'de bildirilmektedir.

Osmanlılar zamanında Rumeli'de Türkler tarafından bu bölgede kurulan en büyük şehirlerden biri olan Yenişehir'deki Hasan Bey Köprüsü'nün başında aynı bâni tarafından inşa ettirilmiş bir de cami bulunduğuna burayı 1688'de ziyaret eden Evliya Çelebi bildirmektedir. Cevdet Çulpan, Mevlevî şeyhi Hasan Nazif Efendi'nin 1246'da (1830-31) hac dönüşü Köstem suyu kenarında kurduğu mevlîhâne ile yaptırdığı köprüden bahsederken bunun yeniden inşa edilen bir köprü mü, yoksa Gazi Hasan Bey Köprüsü'nün bir onarımı mı olduğu hakkında şimdilik bir şey söylenemeyeceğini ifade eder. Caminin kible duvarı önünde bânisinin altıgen planlı kubbeli türbesi bulunmaktadır. Hasan Bey Çaldıran'da şehid düşmüşse cenazesi buraya getirilmiş midir, yoksa önceden yaptırılan bu yapı boş kalmış bir türbe midir? Üçüncü bir ihtimal de külliyeinin başka bir Hasan Bey tarafından yaptırılmış olmasıdır.

Hasan Bey Köprüsü, eski fotoğraflarından anlaşıldığı kadarı ile Rumeli'deki Türk köprülerinin en güzellerinden biridir. Tamamen kesme taştan yapılmış olup aralarında sel yaranlar (mahmuzlar) bulunan sivri kemerli on gözü vardır. Ayrıca her mahmuzun üstünde ve iki büyük kemerin arasındaki masif ayak, içine küçük birer kemerli göz daha açılmak suretiyle yapı hem takviye edilmiş hem de hafifletilmiştir. Türk-Yunan savaşı sırasında elden çıkmışken 1895'te geri alındığında Yenişehir'e giden *Sabah* gazetesi muhabiri Süleyman Tefvik köprü'nün dokuz gözlü, 114 m. uzunluğunda ve 8 m. genişliğinde olduğunu bildirir. Bu sırada gazetelerde yer alan ve üzerinden şehre giren Türk askerinin geçişini gösteren resimlerden, XIX. yüzyılda köprü'nün kenar korkuluklarının yenilenerek ya kaldırılmalarının iki yanında demir praçollarla genişletildiği, korkulukların yerine demir parmaklıklar takıldığı anlaşılmaktadır.

Köprü'nün tam başında yer alan medresesi, sıbyan mektebi, türbesiyle bir külliyeinin merkezi olan cami de eski resimlerinden öğrenildiği kadarı ile kesme taş

tan bir yapı olup kubbeli, üç bölümlü bir son cemaat yerini takip eden kare planlı bir harimden ibaretti. Üstünü sekizgen biçiminde sağır kasnağa oturan kurşun kaplı bir kubbe örtüyordu. Önündeki köprü gibi bütünüyle XVI. yüzyılın klasik üslûbunu aksettiren bu yapı İstanbul Sul-tanahmet'teki Firuz Ağa Camii'nin bir benzeri idi. Yunanistan'a dair turist rehberlerinde buradaki Türk eserlerinden ve dolayısıyla bu köprüden tek kelime ile bahsedilmemesi (meselâ bk. Béquignon, s. 270-272) dikkati çeker. Halbuki 1910'da basılan başka bir rehberde, şehrin içinde çoğu harap camilere ait yirmi yedi minare görüldüğü gibi köprü'nün karşı tarafında mükemmel durumda "muhteşem" bir caminin bulunduğuna işaret edilmiştir (K. Baedeker, s. 219).

BİBLİYOGRAFYA :

Evliya Çelebi, *Seyahatnâme*, VIII, 194; *Sicill-i Osmânî*, II, 119; Süleyman Tefvik, *Tesalya'da Bir Cevlân ve Dört Aylık Seyahatim*, İstanbul 1315, s. 167-168; K. Baedeker, *Grèce*, Leipzig-Paris 1910, s. 219; Y. Béquignon, *Grèce: Les guides bleus*, Paris 1935, s. 270-272; Cevdet Çulpan, *Türk Taş Köprüleri*, Ankara 1975, s. 169-170, 203-204; Ayverdi, *Avrupa'da Osmanlı Mi'mârî Eserleri IV*, s. 309, rs. 240-241; Gökbiğün, *Edirne ve Paşa Livâsı*, s. 478; *SF*, sy. 322 (1313), s. 145; sy. 323 (1313), s. 168, 169.

SEMÂVÎ EYİCE

HASAN b. BİŞR el-ÂMÎDÎ

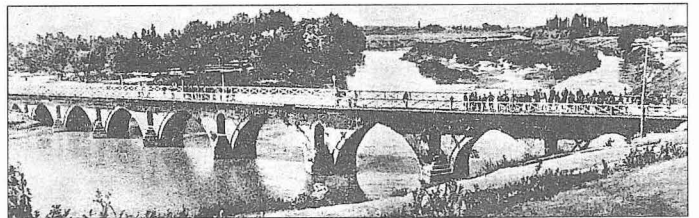
(bk. ÂMÎDÎ, Hasan b. Bîşr).

HASAN BURHÂNEDDİN
CİHANGİRÎ

(ö. 1074/1663)

Halvetiyye-Ramazâniyye tarikatının
Cihangiriyye şubesinin kurucusu.

Harput'ta doğdu. Uzun yıllar İstanbul'un Cihangir semtindeki tekkesinde faaliyet gösterdiği için Cihangirî lakabıyla anılır. Halifesi Mustafa Nehcî'nin *Tuhfetü's-sâlikin ve hediyetü'l-mürşidin* adlı eserinde bizzat kendisinden dinlediğini belirterek verdiği bilgiye göre Celâli

Hasan
Bey Köprüsü -
Larisa /
Yunanistan